

SVOBODNA SLOVENIJA

AÑO (LETO) XXX (24)

No. (Štev.) 10

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

11. marca 1971

Naša narodna dolžnost

Medtem ko se na severni polobli že približuje pomlad in se šolsko obdobje približuje koncu, se v južnih predelih sveta z jesenjo približuje začetek novega šolskega leta. Starši z majhnimi otroki, študentje, akademiki, vse hiti k vpisovanjem, da ne bi zamudili prilike za novo stopnjo študija. Nekateri, najbolj vestni, pa se že pripravljajo, nakupujejo knjige, pregledujejo programe in s sošolci delajo načrte za delo v bodočih mesecih.

Ta mrzličnost ima, če stvar na hitro pogledamo, dva pomena. Najprej je to znak želje po znanju, vedeti in razumeti vedno več, ki je lastna vsakemu človeku. Je pa tudi posledica stanja današnje družbe, v kateri posameznik že skoraj ne more uspeti brez določenih študijev, šol, naslovov. Ne da bi dajali prevelik pomen naslovom, a zdi se, da se skupnost in posamezniki večkrat premalo zavedajo, kako bistvene važnosti je prav danes temeljita izobrazba. Razvoj družbe, zlasti na znanstvenem in tehničnem polju, je bil zadnja desetletja tako hiter, da, če je pred leti še kaj veljala srednješolska izobrazba, ali je imel celo še „sexto grado“, t. j. končana osnovna šola kaj moč, je to danes že zdavnaj minilo. Saj je celo univerzitetna raven večkrat premalo in se zahtevajo vedno novi kurzi, izpopolnitve, specializacije itd.

In kako stoji pred temi dejstvi naš emigrantski človek? Kako hodi po šolskih poteh naša mladina? Če pogledamo postopek emigrantskega življenja, lahko opazimo, kako je v začetkih čisto logična življenjska potreba tirala naše mlade ljudi v tovarne, delavnice, na delovišča. Potem se je stanje postopoma izboljšalo; družine so si postavile hiše, zaslužek je sčasoma postajal boljši. Novi mladi rodovi so kmalu pogumno in v vedno večjem številu drgnili kloki tujih šol. Šol, ki so jim kaj kmalu postale domače in so v njih doživljali vedno lepše uspehe. Poznanje in čast Slovencev je mnogokrat blestela prav v razredih od osnovnih šol pa do univerzitetnih učilnic. Slovenski emigrantski človek je stopil na pot dovršenosti.

Je temu še vedno tako? Med nami v Argentini opažamo zadnje čase ponovno neko oseko, kar se tiče šolanja. Ponovno se pojavlja težnja, poslati mladega človeka v tovarno po čim hitrejši zaslužek; težnja, ki popolnoma ni nikdar izgnila in v teh desetletjih našega zdomstva. Vzroke lahko iščemo delno v gospodarski krizi, ki je nekateri naše družine precej ostro prizadela, lahko pa jih iščemo tudi (in v tem je velik greh krivcev) v pohlepu po materialnih dobrinah: po televizorju (ki ga skoro že vsi imajo), po avtu (brez katerega ima vsa družina menda že manjvrednostni kompleks), po denarju sploh. Pa naj si bo vzrok v tem ali onem, opravičila ni! Naj bo na znanstvenem, tehničnem ali rokodelskem polju, je izpopolnjevanje študija vsem nujno!

Moramo se zavedati namreč, da je izobrazba na kateremkoli področju in na čim večjem nivoju, poleg tega da predstavlja osebo korist, tudi naša narodna dolžnost. Zlasti še zaradi posebnih političnih okoliščin, v katerih se nahaja danes naša domovina, ko ječi pod rdečim jarmom, smo mi danes slovenski poslanci v svetu. Vsa Slovenec izven meja domovine mora skušati to svoje poslanstvo vršiti čim boljše; in tudi za to je potrebna izobrazba. V naši lastni izpopolnitvi, v našem napredovanju, v naših uspehih delamo čast tudi našemu narodu.

Ne smemo pa pozabiti še druge, važne strani tega problema. Čeprav zdoma, verjetno že rojeni in tujni, smo Slovenci, ali slovenskih staršev. Do domovine imamo še drugo dolžnost: v poverdno z našo sveto izobrazbo mora rasti naše slovensko znanje. Kjer je le mogoče (tu je skrb raznih skupnosti po svetu), naj se osnovnošolskim tečajem doda še srednješolski. In kjer ti tečajji že obstajajo, kot pri nas v Buenos Airesu, naj se starši in mladina zavedajo, kakšno bogastvo se jim nudi in naj z veseljem, hvaležnostjo in odgovornostjo sežejo po njem. Pa tudi,

GOSPODARSTVO IN VZGOJA

TUDI V GOSPODARSTVU NAJBOLJ PRIZADETA NERAZVITA OBMOČJA

Pred kratkim so v Jugoslaviji, kot smo v našem listu že poročali, razvrednotili dinar, v novem, brezupnem poizkusu doseči kakšne konkretne rezultate v načrtu za stabilizacijo gospodarstva. S tem je bil najbolj prizadet delovni človek, ki vidi, kako realna vrednost zaslužka pada, pa si ne more pomagati. A stabilizacijski ukrepi močno prizadevajo tudi razna področja družbenega delovanja po republikah, in Slovenija v tem ne more biti izjema. Eno teh področij je šolstvo. Že ob koncu lanskega leta je Slovenski izvršni svet predložil skupščini v razpravo „Predlog ekonomske politike in izhodišč za zbiranje ter porabo sredstev za kritje splošno družbenih potreb za leto 1971“. V teh izhodiščih se je med drugim opozarjalo na potrebo po skrajni štednji, na potrebo po razbremenitvi gospodarstva, na to, da se v prihodnjem letu ne bo smelo sprejemati novih proračunskih obveznosti; zlasti pa se poudarja glavni cilj: stabilizacijo.

Zadeva pa se seveda tudi šolstva. Glede „vzgojnoizobraževalnega dela“ so še posebna napolnila, ki zadevajo predvsem republiško izobraževalno skupnost. Politika štipendiranja, kreditiranja, materialne oskrbe, sodobnega opremljanja šol ipd., naj bi bila podvržena splošnemu varčevanju.

Upoštevaajoč razne vidike in činitele, kot npr. osebne dohodke učitelstva, splošna porast draginje itd., se v „predlogu“ določijo procenti in višina sredstev, ki naj pripadajo za izobrazbo.

Po teh kriterijih je v izhodiščih republiškega izvršnega sveta predvideno, da bi republiška izobraževalna skupnost dobila v leta 1971 700 milijonov dinarjev, kar je po teh računih 16% več kot lani. O tem je razpravljala odbor izobraževalne republiške skupnosti Slovenije in ugotovil, da je ta številka v letnem enaki tisti, ki jo je skupnost dobila, ko je revalozirala (preračunala) letnsko dejavnost na letošnje. To pa v bistvu pomeni, da republiška izobraževalna skupnost ne bi imela praktično nobenih sredstev za financiranje kakršnekoli nove, oz. razširjene dejavnosti.

O teh pomislekih je bil obveščen tudi Izvršni svet Slovenije, ki pa je na to odgovoril z že znanim izgovorom, da „ni sredstev“.

To bo v dejanskih položajih pripeljalo do hudih posledic. Janko Svetina ob tem našteva v ljubljanskem Delu nekaj primerov „sador“ take stabilizacije na vzgojnem polju. Ti so:

— Nekatera območja Slovenije (Kozjansko, Haloze, Bela Krajina, Brkini) že zdaj komaj dobe učitelje za največja delovna mesta. Nekateri šole bodo ostale brez učiteljev, kot se je to lani že pokazalo.

Predsednik kolektivnega predsedstva

TITO VEDNO NA VRHU

Preteklo nedeljo, 7. t. m., je jugoslovanska komunistična federalna vlada na svoji seji pod predsedstvom proslulega Ribičiča sklenila, da bo poslala kongresu tkim. delavskih samoupravljavcev, ki bo predvidoma meseca maja t. l. v Sarajevu, pismo, v katerem mu „poroča, da naj podpre idejo, da bi predsednik Tito ostal vrhovni poglavar države tudi še potem, ko bo sestavljeno kolektivno predsedstvo, ki ga je on predlagal“.

Kdor le more, naj izpopolni narodno namene na najvišji stopnji, saj imamo sedaj Slovenci svoj univerzitetni oddelček na zdomski ukrajinski univerzi.

Nujnosti izobrazbe se morajo zavedati posamezniki in družine. Skupnost mora k temu pripomoči. Kjer resni denarnih sredstev, naj se skušajo dobiti štipendije; tudi v tem je odgovornost tistih, ki skupnost vodijo. Če homo to svojo dolžnost izobrazbe vsak in vsi re-po dojeli in izpolnili, bo temelj nadaljnega življenja emigracije teden in neš d'prince k delu za narod velik. Beseda je naša.

— Opremljenost z učili je v manj razvitih šolah (teh je veliko) petkrat ali šestkrat manjša od lani sprejetih kriterijev slovenskega zavoda za šolstvo. Zato predvideno povečanje sredstev za materialne izdatke tega problema sploh še ne rešuje.

— Občani bodo v naslednjih petih letih s samoprispevkom za gradnjo osnovnih šol zbrali v Sloveniji okrog 600 milijonov dinarjev. Če republika ne bi več mogla s svojo participacijo podpreti teh naporov, bo velik del teh sredstev in teh naporov usahnil, mogoče za zelo dolgo let.

— Nekateri srednješolski dijaški domovi so v takem stanju, da jih inšpekcijske službe lahko vsak čas zapro, ker je s'ričo dotrajanih, leta in leta nevdreževanih stavb bivanje v njih življenjsko nevarno. Če ne bo denarja za najbolj nujna dela v teh hišah, se bo to zgodilo vsaj v nekaj primerih že prihodnje leto.

— Novih oddelkov v srednjih šolah brez sredstev za kritje novih stroškov ni mogoče odprati. Lahko bi se zgodilo, da bi jeseni bile šole prisiljene sprejeti samo toliko novincev, za kolikor bo nastalo prostora ob odhodu maturantov. Pri isku mladine je pa zadnja leča vse večji in lani je, na primer, kljub precejšnjemu številu novih oddelkov catalo kakih 2000 mladih ljudi brez možnosti nadaljnega šolanja.

— Za komaj začeto organizirano strokovno izpopolnjevanje učnega kadra na šolah je potrebno precej denarja. Če ga ne bo, tudi teh tečajev ne bo, čeprav so za kvaliteto dela v šolah pomembni.

Če kader na šolah, še posebej velja to za srednje strokovne šole, ne bo dovolj stabilen, bo bolj kot zdaj uhajal v gospodarstvo.

Tačih primerov bi lahko še našli, na primer štipendije za najbolj sposobne učence, izredni študij učiteljev, problemi dopolnjevanja financiranja temeljnih izobraževalnih skupnosti itd.

Stanje je res obupno, a režim v sedanjih gospodarskih zagati ne najde izhoda. V zadnjem slučaju žrtvuje (kot je to vedno delal) bistvene stvari, ki so za narod prepotrebne, kot je izobrazba, da se lahko posveča bolj vidnim, čeprav manj pomembnim, kot so razna promocijska, gospodarska področja, financiranje nerentabilnih obratov, ki pa „morajo“ delovati iz političnih razlogov itd. Medtem se poslopja starajo, opreme obrabljajo, učiteljev primanjkuje in študentje ostajajo na cesti, ker zanje ni prostora. To je slepa politika, ki pa se bo v prihodnjih letih kruto maščevala. Na žalost bo zopet narod tisti, ki bo moral na svojem telesu plačati brezglavo gospodarjenje.

V istem pismu je tudi „predlog“, naj bi se jugoslovansko delavstvo „še posebej poklonilo“ 78 letnemu jugoslovanskemu komunističnemu diktatorju „za njegove zasluge, da je ustanovil in razvil delavsko in družbeno samoupravljanje“.

Številni „strokovnjaki“ notranjega ustroja jugoslovanske komunistične partije so lansko leto meseca septembra, ko je diktator Tito „presenetil“ svet s predlogom o ustanovitvi kolektivnega predsedstva, izjavljali, da s tem že prepušča vodstvo partije in države, dasi ni niti namignil, kdaj in če ce bo sploh spustil z vrha.

Novo kolektivno predsedstvo države naj bi po Titovem predlogu sestojalo iz predstavnikov šestih komunističnih jugoslovanskih republik in dveh avtonomnih provinc. Toda minulega 27. februarja je jugoslovanska komunistična federalna vlada objavila predlog za ustavni „amandma“, po katerem naj bi federalna skupščina izvolila Tita, „vsled njegove zgodovinske vloge“ za predsednika kolektivnega predsedstva, katerega ustanovitev je on sam pred-

Revolucionarios arrepentidos

Es sabido que muchos hombres y especialmente jóvenes, que toman el camino de la revolución por medio de la guerrilla, lo hacen engañados, cegados por un idealismo fanático y por promesas de quienes no vacilan recurrir a la mentira, para ganarse nuevos adeptos para sus fines subversivos.

Cuando el gobierno del Rafael Caldera en Venezuela proclamó una amplia amnistía para los integrantes de la guerrilla, muchos de estos aceptaron el ofrecimiento y se reintegraron a la vida democrática del país.

Ahora es el gobierno brasileño el que ha decidido tomar esta táctica respecto a los terroristas que expresan deseos de reintegrarse a la sociedad. Los libera y les restituye sus derechos civiles. Los primeros que se han beneficiado con esta medida son cinco jóvenes, miembro de la VPR (Vanguardia Popular Revolucionaria), que habían declarado públicamente que repudiaban el terrorismo y sus actividades anteriores en los grupos subversivos. Vinicius Fernandes dos Santos, Teodoro de Oliveira, Romero Fonte, Alberto Martini y Rodelho Filho fueron apresados a raíz de un asalto que habían perpetrado contra el Banco Alianza. Ahora ya han recobrado la libertad.

Según el director de la policía Lucio Vieira, hay 113 presos más, que se beneficiarán con esta amnistía. Una prueba clara, que la subversión se nutre del engaño, para conquistar adeptos para sus fines.

Skesani revolucionarji

Znano je, da je mnogo mož, in zlasti mladih ljudi, ki stopijo na revolucionarno pot gverile, zapeljanih. Zaslepi jih lastni fanatični idealizem in pa objube tistih, ki ne dvomijo seči po lažeh, da si pridobijo novih pripadnikov za svoje prevratne namene.

Ko je v Venezueli krščanskodemokratska vlada predsednika Rafaela Caldere razglasila široko amnestijo za člane gverilskih skupin, so številni od teh sprejeli ponudbo in ponovno vstopili v demokratično življenjske države.

Sedaj je brazilska vlada tista, ki je sklenila poslužiti se slične taktike napram zaprtim teroristom, ki se želijo reintegrirati v družbo. Osvobodi jih in jim vrne državljanske pravice. Prvi, ki so se okoristili s tem ukrepom, je pet mladih članov VPR (Ljudske revolucionarne avantgarde), ki so javno obsojili terorizem in svoje pretekla dejanja v prevratnih skupinah. Vinicius Fernandes dos Santos, Teodoro de Oliveira, Romero Fontes, Alberto Martini in Rodelho Filho so bili prijati potem, ko so oropali banco Alianza. Sedaj so že na svobodi.

Direktor policije Lucio Viera je izjavil, da je še 113 zapornikov, ki se bodo okoristili s to amnestijo. Jasen dokaz, da se prevratnost poslužuje prevare, da z njo privabi nove privržence v svoje vrste.

Umrl je dr. Franc Cigan

BIL JE VELIK PRIJATELJ MLADINE

V torek, 23. februarja, je po hudi bolezni umrl v Celovcu dr. Franc Cigan. Rajni je bil ena izmed tistih oseb, ki so dolga leta odločno posegali v življenje Slovencev na Koroškem in s svojim delom mnogo pripomogli k narodni in verski ohranitvi koroških rojakov.

Pokojni dr. Cigan je bil rojen 18. septembra 1908 v Žižkih pri Lendavi. Vstopil je v bogoslovje, v salezijanski red in je bil v duhovnika posvečen leta 1935. Deloval je kot vzgojitelj v raznih zavodih in šolah od leta 1957 pa je poučeval kot profesor petja in glasbe na Državni gimnaziji za Slovence v Celovcu.

Prav petje in glasba sta bili tisto polje, na katerem se je pokojni predal delu z vsem srcem. Koliko je že prej bil udeležen zlasti pri zborovskem življenju koroških Slovencev. Zadnja leta je zlasti uspešno vodil pevski zbor Jakob Petelin-Gallus v Celovcu, vse od njegove ustanovitve pred desetimi leti.

Na področju petja in glasbe se je zlasti posvečal mladini, ki jo je ljubil in bil s srcem vdan. Tudi naša mladina v Argentini ima spomin nanj, saj je on uveljavil za mladinske organizacije Mladinsko himno, ki jo že vrsto let prepevajo na svojih prireditvah.

Koroške Slovence je njegova smrt globoko prizadela. Dr. Joško Tischler, ravnatelj celovške gimnazije, je ob tem zapisal sledeče spomine:

Če si sedel še pred par dnevi ob bolniški postelji v celovški bolnišnici, si videl in slišal, kako je še poln vere v ozdravljenje razvijal načrte dela za dobrih deset let, kako se je veselil vsakoletne akademije Slovenske gimnazije, za katero je že lansko jesen začel s pripravami. Leta 1970 je pripravil proslavo za desetletnico pevskega društva Jakob Petelin-Gallus v Celovcu, a to je moral preložiti na 1971. Imel je kup prijav iz slovenskih obrobnih vase-

lagal. Ta predlog za ustavni „amandma“ naj bi federalna vlada dobila od vlad šestih republik in dveh avtonomnih provinc.

Tako bo mogoč jugoslovanski komunistični diktator Tito ostati „po želji jugoslovanskih samoupravljavcev“ še naprej na krmilu kot „predsednik kolektivnega predsedstva“ Socialistične federativne republike Jugoslavije.

po zadnjih predavanjih na celovškem radu, ko so stari pevci najavili želje, da bi dr. Cigan prišel k njim in otel stare slovenske pesmi pozabi. Leta je po vaseh zbiral in na magnetofon zapisoval stare viže, ki so jih še poznali očaki in mamice iz otroških let.

Na Slovenski gimnaziji v Celovcu pa sem kot ravnatelj šole imel priliko in čast z g. dr. Ciganom sodelovati. V štiridesetih letih svojega službovanja po raznih krajih Avstrije nisem nikjer srečal kolega, ki bi se s tako vnemo posvečal mladini, kakor dr. Cigan. Postala sva si življenjska prijatelja. Ko smo na Slovenski gimnaziji zaključili 1959 drugo leto obstoja šole, je prijatelj Cigan pripravil prvo Akademijo. Jaz osebno, na tem področju popolnoma neizkušeni, sem tak poskus odsvetoval, ker smo imeli šele štiri razrede. Cigan pa je bil velik optimist in je veroval v uspeh.

V Kolpingovih dvorani je bila v soboto, 6. junija 1959, prireditev za zastopnike šolske oblasti in starše, in v nedeljo, 7. junija, za vse prijatelje mlade Slovenske gimnazije. S pevskim delom je bila povezana tudi telovadba in razstava risarij in ročnih del. Uspeh in objava obeh prireditev je bil izreden. Nemški in slovenski tisk je bil poln pohvale.

Letna poročila Slovenske gimnazije od prvega letnika 1957-58 do 1969-70 so žive priče Ciganove marljivosti in Ciganovega napora. Brez posebne prošnje je Cigan vsako leto, in to pravčasno pripravil svojo prispevek.

V šoli si ni stavil naloge, da bi izuril pevске vrhove, njegova prizadevanja so veljala skrb, da mladina vzljubi pesem, da mladino zajame slovenska melodija. Dokazal je to svoje delo z nastopi celotnega gimnazijskega zbora z 250 pevci pri šolskih Akademijah. Prvošolci in osmošolci, vsa šola je bila na odru in je pela.

Prijatelj Cigan ni doživel med nami Slovenci zaslužnega priznanja. več so mu ga dali nemški strokovnjaki ob nastopih pri šolskih pevskih tekmah.

Ko stojim ob mrtvaškem odru svojera odkritega in prisrčnega prijatelja, mi prihajajo še bolj v spomin priznanja bivših Ciganovih gojencev in učencev, ki so mu odkrito izrekli polno priznanje za njegovo delo kot vzgojitelju v Domu in kot učitelju v šoli.

Prepričan sem, da bo mladina ohranila dr. Cigan v trajnem spominu.

21. MARCA 1971 BO

**CELODNEVNA PRIREDITEV
v zavetišču dr. Gregorija Rožmana**

Ob 11. uri sv. maša za pokojnim Brankom Vrčonom
Razgovor o slovenskem zavetišču
Skupno kosilo — asado

Vas vabi odbor zavetišča dr. G. Rožmana

Martin Fierro 4264 — Barrio Peluffo — San Justo

**XXIV. REDNI OBČNI ZBOR DRUŠTVA
ZEDINJENA Slovenija**

Upravni odbor društva Zedinjena Slovenija sklicuje XXIV. redni občni v nedeljo, 21. marca 1971, ob 9.30 v prostorih Slovenske hiše, Ramón Falcón 4158, Buenos Aires.

Dnevni red:

1. Izvolitev dveh overovateljev zapisnika in preštevateljev glasov.
2. Čitanje in odobritev zapisnika zadnjega občnega zbora.
3. Poročili upravnega sveta, nadzornega odbora ter sklepanje o njih.
4. Izvolitev upravnega sveta, nadzornega odbora in rzsodišča.
5. Slučajnosti.

Po določili 16. člena društvenih pravil bo občni zbor sklepčen ob vsaki udeležbi eno uro pozneje, kot je sklican.

Z vsemi pravicami se morejo med seboj zastopati zakonci ter starši in otroci. Pooblaščenec morejo imenovati tudi člani, ki bivajo izven velikega Buenos Airesa, ali jih ovira bolezen ali službena zaposlitev. Pooblaščenec se morajo izkazati s pisnim pooblastilom. Pred občnim zborom bo v kapeli Slovenske hiše sv. maša.

Upravni svet

KREDITNA ZADRUGA „S. L. O. G. A.“

(Cooperativa de Crédito „S. L. O. G. A.“ Ltda.) Bme. Mitre 97, Ramos Mejia,

sporoča svojim članom:

1. Kreditna zadruga „S.L.O.G.A.“ z. o. z. od 1. januarja dalje operira le z lastnim kapitalom, kot je bilo sklenjeno na izrednem občnem zboru 14. novembra 1970 in obrazloženo v posebni okrožnici, katero smo v januarju t. l. razposlali našim članom in vlagateljem.

2. Kreditna zadruga „S. L. O. G. A.“ z. o. z. spada od 1. januarja 1971 pod kontrolo Državne zadrugne direkcije (Ministerio de Bienestar Social — Dirección Nacional de Cooperativas — Matricula No. 5380) in Direkcije pravnih oseb v La Plati (Ministerio de Gobierno — Dirección de Personas Jurídicas de la Provincia de Buenos Aires), kot vse kreditne zadruge, ki tako kot naša, operirajo le z lastnim kapitalom (Cooperativas de Crédito con capital propio).

3. Kreditna zadruga „S. L. O. G. A.“ z. o. z. je 8. 3. 1971 vložila protestno pismo pri Centralni banki zaradi netočnosti v objavi, v kateri sporoča, da je ugodila prošnji osmih zadrug, med njimi tudi naše, da se izbršijo iz „Registro de Entidades Financeras No-Bancarias“. V tem poročilu, ki je bilo objavljeno v dnevnem časopisu in radiu 6. 3. 1971, je bilo namenoma ali po nemarnosti izpuščeno, da omenjene zadruge odslej naprej operirajo le z lastnim kapitalom (Cooperativas de Crédito con capital propio). Tako pomanjkljivo poročilo je nekatere naše člane, ki so to brali ali slišali, spravilo v opravičen dvom, katerega s tem pojasnjujemo.

Upravni odbor

Aleksander Solženicin

10

En dan Ivana Denisoviča

Žena je Šuhovu odgovorila, da so sezonsko delo že zdavnaj zavrgli. Včasih so sloveli kot tesarji, a sedaj ne hodijo več tesariti. Tudi košar več ne pletejo, ker ni povpraševanja po njih. Lotili so se pa nekaj novega, vesele obrti, barvanja preprog. Čimdalje več je takih strokovnjakov, ki jim pravijo barvarji. Začele pa so se s tem, ko je nekdo iz vojske prinesel šablono. Ti ljudje niso nikjer zaposleni, tudi stalnega dela nimajo. Le kak mesec pomagajo v kolhoz, ko je čas kosnje in žetve. Za ostalih enajst mesecev pa jim kolhoz daje potrdilo, da so oproščeni dela in da nimajo dolgov. Vozijo se po vsej deželi. Nekateri, da bi pridobili na času, celo z letali. Povsod slikajo preproge in služijo lepe tisoče. Za kos prejmejo petdeset rubljev. Slikajo tudi na poljubni rjuhi, čeprav stari. Ves postopek traja menda eno uro, ne dalj. Žena upa, da bo Ivan, ko se bo vrnil, postal barvar. Začeli se bodo lepši dnevi; konec bo revščine, s katero se otepa vsak dan. Otroke bosta poslala v šolo in sezidala novo hišo. Vsi, ki se bavijo z barvanjem že zidajo nove hiše.

Potem je pisal, da kako naj bi postal barvar, ko svoj živ dan ni nikdar slikal. Kakšne so tiste čudovite preproge in kakšni vzorci na njih? Žena mu je odpisala, da samo tepec ne bi znal slikati preprog. Položi se šablono, s čopičem pa se maže po luknjicah. Podobe so le treh vrst: prva kaže „Trojko“, kjer trije bistri konji vlečejo kočijo, v kateri sedi oficir; druga

predstavlja jelena; tretja pa je podobna perzijskim vzorcem. Drugih podob ni, pa saj se za te tri pulijo ljudje po vsej deželi. Prave preproge namreč stanejo tisočake, ne petdeset rubljev. Šuhov si je želel le z enim očesom vsaj nekoliko poškiliti na tiste preproge.

Kako bo jutri, kaj čez leto dni? Ivan Denisovič je v taboriščih že pozabil na take račune. Saj zanj skrbi država in še bolj prav mu je. Tako bo moral odpraviti še dve poletji in dve zimi. Sedaj pa ga dražijo tiste preproge... Izgleda torej, da stvar kaj hitro prinese lepe denarce. Prizadelo bi ga, če bi zaostajal za sovaščani. A odkrito povedano, s preprogami ne bi želel imeti opravka. Klepetati bi moral, postati predrzen, podkupovati. Tega pa v vseh svojih štiridesetih letih, v katerih si je prislužil plešo in izgubil polovico zob, ni nikdar storil. Podkupoval ni niti sedaj v taborišču.

Preveč lahko zaslužen denar ne zaleže. Človek nima občutka, da ga je dobro prislužil; saj so že stari vedeli povedati, da kakor pridobljeno, tako izgubljeno. Šuhov bi raje zidal, kleparil, tesaril, ali kaj podobnega.

Seveda, ko bi se vrnil iz zapora, še ne bi imel državljskih pravic. Morda drugačnega dela sploh ne bi dobil. Tega bi se seveda vrgel na preproge... Kolona je že dospela na cilj. Ustavila se je ob čuvajnici, kjer je bil vhod v gradbeno cono. Sedaj čakajo, da se

stražarji v dopetnih kožuhih pojavijo na stražnih stolpih. Dotlej vstopa v cono ne bo. Načelnik je z brzostrelko odšel k čuvajnici, iz katere se neprestano kadi. Čuvaj-svobodnjak pazi vso noč, da kdo ne bi kradel desk in cimenta.

Sonce je že vstajalo. Veliko, rdeče je počev sijalo čez gradbeno cono, ko je pronicalo skozi žico na drugi strani. Baptist Aljoša, ki stoji poleg Šuhova, se veseli in ustnice se mu raztezajo v nasmeh, ko gleda na vzhod. Suh je, upadel v lica. Nikjer ne dobiva dodatnega obroka, le ob svojem živi; zakaj je vesel? Z drugimi baptisti se dobiva ob nedeljah; šepetaje se pomenjujejo. Niti taborišče jim ne pride do živga.

Nagobčnik iz krpe, ki ga je imel Šuhov na obrazu, se je od dihanja navzel vlage. Mrzlo jo je spremenil v trdo skorjo. Šuhov jo ga je porinil v obraza na vrat in se s hrbtom obrnil proti vetru. Saj ga ni preveč zeblo, le roke so mu bile premrzle v luknjastih rokavicah in prsti leve noge so nekoliko otrpeli. To se mu večkrat zgodi, odkar mu je ogenj poškodoval levi škorenj. Že dvakratno krpanje ni nič pomagalo. A trvalo ga je, tam okrog pasu in po hrbtu. Bo lahko delal?

Obrnil se je proti brigadirju, ki je stal v zadnji vrsti. Ta je bil močnih pleč in širokega obraza. Stal je zamišljen. Brigadir ni nikdar zebaval, a hranil je je dobro in vedno skrbel za večji obrok. Prestajal je že drugo kazen in je taborišču ni bil poznal do podrobnosti.

V taborišču brigadir veliko pomeni: če je dober, ti omogoča še eno življenje; če je slab, te spravi pod zemljo. Andreja Prokovičeviča je Šuhov spoznal že v Ust-Ižmu, le da ni bil v njegovi

NAJLEPŠE DARILLO

mladini za začetek šolskega leta, vsem pa za Veliko noč:

KAREL MAUSER: NA OZARAH

Zbirka kratkih črtic pisatelja, ki je lani obiskal Argentino, zdaj pa to novo zbirko v prvi vrsti

POSVETIL MLADINI V ARGENTINI

Dajmo jo tedaj mladini!

Broš. 1.300 pesov, vez. 1.600 pesov. Slovenska kulturna akcija

Nedelja, 14. marca ob 15

Vsi Slovenci lepo vabljeni v Slomškov dom, Castelli 28, kjer bo velika

T O M B O L A**NAD 50 TOMBOL, 200 činkvinov in 200 kvaternu****VELIKONOČNE PESMI NA PLOŠČAH**

SIMON RAJER

Tucumán 1561, p. 7, of. 49

Telefon 46-9440

Uradne ure od 9—12 in 15—19

Slov. dom - San Martin

V nedeljo, 28. marca, po maši bo v dvorani doma

**INFORMATIVNI
ČLANSKI SESTANEK**

V nedeljo, 25. aprila pa bo

**deseta obletnica
blagoslovitve****Dr. Tone Žužek
ADVOKAT**Urađuje od 17.30 do 19.30.
Ponedeljek, sredo, petekLavalle 2331, p. 5. of. 10
T. E. 47-4852**JAVNI NOTAR
FRANCISCO RAUL
CASCANTE**

Escribano Público

Cangallo 1642 Buenos Aires
Pta. baja, of. 2
T. E. 35-8827**PORAVNAJTE ZAOSTALO
NAROČNINO!**

Vsem prijateljem in znancem sporočam, da je 28. januarja 1971 v št. Joštu nad Vrhniko mirno v Gcepodu zaspala moja velika dobrotnica, gospa

Marija Grdadolnik

Priporočam jo v molitev in blag spomin!

Mirko Gogala, duhovnik

Bog je poklical v 91 letu starosti po zasluženem plačilo našega dragega moža, očeta, starega očeta, brata, strica, gospoda

Jerneja Novaka

ki je bil pokopan 22. januarja 1971 v Trbojah pri Kranju. Očeta priporočam v molitev v imenu vseh sorodnikov sin Stanko.

Za njim žalujejo:

Žena Marjana roj. Mol;
sinova Firmin z družino in Stanko
hčere Franciška por. Zupan, Vilma por. Gorjup
z družinama in Cilka;
brat Peter z družino.

Trboje, Kranj, Breg, Moravče, Buenos Aires.

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Miloš Stare
Director: Tone Miserit
Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
T. E. 69-9503
Argentina

Correos Central (B) Argentino
FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 5775
TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 3824
Registro Nacional de la Propiedad
Intelectual N° 1.086.173

Naročnina Svob. Slovenije za leto 1971: za Argentino \$ 3.500.— Pri pošiljanju po pošti \$ 3.600.— ZDA in Kanada 13 USA dolarjev; za Evropo pa 15 USA dolarjev za pošiljanje z avionsko pošto. — Evropa, ZDA in Kanada za pošiljanje z navadno pošto 9 USA dol Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, Buenos Aires. T. E. 33-7213

UNIV. PROF.

DR. JUAN BLAZNIK

špecialist za ortopedijo
in travmatologijo

Ordinira v torek, četrtek in soboto
od 17 do 20

C. José E. Uriburu 285, Cap. Fed
Zahtevajte določitev ure na
telefonu 49-5855

brigadi. Šele, ko so iz taborišča splošnega značaja vse jetnike, ki so bili obsojeni zaradi protidržavnega delovanja, preselili v to taborišče z režimom stroge ječe, ga je Tjurin vzel k sebi. Jetnik tu ni imel opravka ne z načelnikom taborišča, ne s proizvodnim oddelkom, ne z delovodji in inženirji; vse to je opravljal brigadir, ki pa je za to moral imeti jeklene živce. Posledica tega je bila, da je zadostovalo, če je brigadir le pomignil, in že so člani brigade pohiteli in storili. V taborišču lahko goljufaj, kogar hočeš, le Andreja Prokovičeviča ne slepari, pa boš Šuhov je že hotel vprašati brigadirja, kje bodo delali. Bodo ostali tam kot večeraj, ali bodo prešli na novo delovno mesto? A ni vprašal; bal se je prekiniti brigadirjeve misli. Dela na soialističnem mestecu se je že znebil; zdaj pa premišljuje, kako bo poročal o o'sto'kih po normi opravljenega dela. Po njih bodo določili prehrano za prihodnjih pet dni.

B igadir ima kozav obraz. Čeprav je o'rnjen proti vetru, se ne gane na njem niti mišica. Koža je kakor iz hrastovega lubja.

Jetniki so stali v koloni in se gretsko, da so udarjali z nogo ob nogo. Veter je zelo ostro bril. Menda so se anceli varuhi že povzpeli na vseh šest stolpov, a kolone še niso pustili v cono.

Končno so vendar tudi to dočakali. Načelnik straže se je pokazal iz čuvajnice; za njim je šel kontrolor. Postavila sta se vsak na svojo stran vohda in vrata so se odprla.

— V vrste po pet! — se je glasil ukaz. — Prva, druga...!

Jetniki so se pognali korakajoč s'rumno, v korak kakor vojaki. Mudilo

se jim je v cono; tam jih ne bodo več učili, kaj in kako naj se obrnejo.

Pisarna delovišča je na drugi strani čuvajnice. Pred pisarno stoji delovodja in ključ k sebi brigadirje. Tja se je nepotil tudi Der, tehnik iz vrst jetnikov; to je baraba, ki sojetnike priganja kakor živino.

Jetniki so imeli pred sabo še ves dan. Pravkar je zapiskala pohodna elektrarna, torej je ura osem. Vsak, kdor je prišel v cono, je najprej pobiral trske, da bo za peč.

Tjurin, ki je odšel v pisarno, je vzel s seboj tudi pomočnika Pavla. Za njima je odšel še Cezar. To je bogat jetnik, ker dobiva pakete dvakrat na mesec. Daje darilce, komur je treba, in tako je našel delo v pisarni kot pomočnik normirca.

Vsi drugi člani stočetrtre so se takoj pognali v dir.

Sonce je, rdeče, skozi meglice osvetilo mrtvo cono. Vsevprek je videti dele montažnih hiš, ki jih je pokril sneg. Tam sameva z'id iz opeke, ki so ga pričeli iz temeljev in takoj prekinili delo. Tu je povezan kotel in razno železje. Vse ovsod so skopane jame, jarki in kanali. Zidana avtomehanična delavnica čaka strehe. Tam, na gričku, pa stoji glavno poslopje toplarne in elektrarne, ki je sezidano šele do višine prvega nadstropja.

Jetniki so se poskrili. Le na stražnih stolpih stojijo stražarji in okrog pisarne je živčav. To je trenutek jetnika! Pravijo, da je delovodja obljubljal, da bo delovne naloge za naslednji dan dajal brigadam že zvečer. Pa kje neki. Pri njih se od večera do jutra vse spremeni, vse postavlja na glavo.

(Dalje prihodnjič)